

Egy Bécsben tanuló magyar diák végrendelete 1521-ből

Jelen írás Schrauf Károly¹ 1884-ben megjelent ismertetésének pontosítása, kiegészítése, valamint újabb adatokkal történő teljesebbé tétele.

A Bécsben tanuló diák végakarata többszörösen is kuriózum. Egyik fő érdeme, hogy nagyon korai, talán a legrégebb ilyen műfajú írás ez a rövid, latin nyelvű testamentum, hisz még a mohácsi csatavesztés előtt keletkezett a XVI. század első negyedében. A másik érdekessége, hogy többszörös másolatban maradt ránk. Már az eredetét sem ő írta, mivel annyira beteg volt, hanem valamely ferences rendi szerzetesnek mondta tollba. Olyan egyénnek, aki valószínűleg (a diákkal együtt) nem tudott kiválóan latin nyelven. Mivel ez nem Bécs városában íródott, a fiatal halála után elküldték oda, ahol az egyetem rektora azt jóváhagyta, érvényesíttette, majd lemásoltatta 1521. március 22-én egy Joannes Schnell nevű nótáriussal. Elképzelhető hogy mennyi elírással, hibával, pontatlansággal maradt az utókorra ez a többször átmásolt kis okmány, amely már eredetileg sem kiváló latinsággal került rögzítésre.

Schrauf Károly a maga idejében még nem tudta pontosítani, azonosítani a végrendelet íróját, pedig a második mondatban szerepel a diák neve: *Joannes Viganthj de Lindua* (olvasata: Lindva). Ő négy lehetséges diákot nevez meg, akik közül valamelyikük írhatta ezen végrendeletet. Közülük három származott Lendváról, a negyedik esetben (Joannes Begethei) feltételezi a családnév hibás leírását, másolását. Pedig a Begethei vezetéknevét hátrahagyottan a Vas megyei Bögöte községre utal.

Azóta 2008-ban megjelent a bécsi egyetemen tanult magyarországi diákok teljes feldolgozása és névsora, amely 1365-től 1526-ig nagyon pontos adatokkal (név, származási hely, ez utóbbinak a magyar és német neve, a beiratkozás éve, az ország mai neve stb.), így ezért utólag egyszerűbb a tanuló azonosítása.² (Csupán érdekességképp jegyezem meg, hogy e kicsi magyar városkából 14 diák neve olvasható a bécsi egyetem matrikulájában.) Amikor Schrauf Károly megírta ismertetését, és magyarázatokkal ellátta a végrendeletet, akkor még az a tény is megzavarhatta őt, hogy az akkori Magyarországon két Lendva nevű településünk is volt, ráadásul egymástól nem is olyan nagy távolságra. Felsőlendva³ az akkori Vas vármegyében, Muraszombattól 20 kilométerre északnyugatra található (ma Szlovénia), Alsólendva⁴ város pedig valamikor Zala vármegyéhez tartozott. Ma ez is Szlovéniában található, közvetlenül a déli magyar határ mellett, az ott élő magyarság jelenlegi kulturális központja. Mai neve Lendava, németül Limbach. Épp ez az utóbbi, a város német elnevezé-

1 Schrauf Károly: Egy tanuló végrendelete 1521-ből. Történelmi Tár 1884. 125–30.

2 Tüskés Anna: Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1365 és 1526 között. ELTE Levéltára, Budapest, 2008. 319.

3 Felsőlendva korábbi szlovén neve Gornje Lendava, németül Oberlindau. Várát először 1208-ban említik, maga a település a vár körül alakult ki. Ennek 1365-ben Waraliafalu volt a neve, 1478-ban már Lyndwa néven említik. 1952-ben a nevé hivatalosan Grad alakra változtatták, hogy ezzel is megkülönböztessék a másik, hasonló nevű településtől, Alsólendvától.

4 Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. I. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988. 84. Első írásos említése: 1236. 1394-ben Alsulydua alakban szerepel. Muraszombattól kelet-délkeletre található.

se ad támpontot Tüskés Anna könyve alapján, hogy a diák személyét pontosítani lehessen. A bécsi egyetem anyakönyvében (Tüskés Annánál a 6675. sorszám alatt) olvasható a neve a következő megjegyzésekkel: „*Johannes Andree de Lindva*, dominus, nobilis sz. Lendva (55 Lendava Limbach Slo), tan. 1515. 10. 13., forrás: MUW II. 425, SKN 63.”⁵

Mit tudhatunk meg e néhány sorból, valamint a végrendeletből a diákról? Két keresztneve is volt, bár az Andrást a végakaratóban nem említi. Rendelkezett már önálló családnévvel (Viganthi), ami abban a korban a nem nemesi származásúaknál nem volt még szokás, általános jelenség. Vezetéknevét feltehetően a család eredeti származási helyéről vette, mégpedig egy Vigant nevű településről.⁶ Nobilis, azaz nemesi származású volt (feltehetően csak kisnemes), erre utal néhány adata is a végrendeletében, amelyre a későbbiekben még utalni fogok. A születési helye (Alsó)Lendva, amely ma Szlovéniához tartozik. Tehát a *de* prepozícióval ellátott település nem a családnévére, hanem a lakhelyére vonatkozott. Esetleg felfoghatjuk ma ezt nemesi előnévként is, ebben az esetben *lendvai Viganthi János* formában fordítanánk le azt. 515. október 13-án iratkozott be a bécsi egyetemre, vélhetően nagyon fiatalon. Nem kell csodálkoznunk, hogy a végrendeletét csak 1521. augusztus 18-án diktálta tollba. Szokás volt ugyanis, hogy a diákok a tanulmányaikat több ízben megszakították, amelynek több oka is lehetett az anyagiakon kívül. Tandíjuk megszerzéséért munkát vállaltak, esetleg családi okok miatt hosszabb időre hazautaztak, vagy elmentek más egyetemekre előadásokat hallgatni. Tudniillik abban a korban jellemző volt a peregrináció, azaz az egyes egyetemek közti vándorlás is.

Tüskés Anna gyűjteményében az Andree (André) nevet családnévnek sorolja be, s a vezetéknévnek tárában összesen 23 esetben fordul elő diákoknál ez a név. Több szempontból is problémás ez a megállapítása. A magyar névtani irodalom nem ismer André családnévet, egyetlen gyűjteményben sem olvasható ez a névalak, még Kázmér Miklós terjedelmes művében sem.⁷ Másrészt az első ilyen adatát 1388-ban rögzíti, amely szintén nem felelhet meg a névtudományi ismereteinknek, mivel hazánkban ekkor még nem alakultak ki a családnévek, mindenkinek csupán egyetlen neve volt. Legfőljbbe a legősibb nemesi családoknál olvashatunk a keresztnév (utónév) után értelmező megjegyzést, amely vagy a származási nemre/nemzetségre (*de genere*) vagy a birtok-, lakhelyre vonatkozik *de* prepozícióval. A leírtak alapján tehát ezt a megállapítását nem fogadhatjuk el.

Mint fentebb említettük, a diák nemesi származású volt. Magával a Viganthi családnévvel azonban sem Nagy Iván, sem Kempelen Béla kötetében nem találkozunk a nemesi családok ismertetésénél. Elképzelhető, hogy a köznemesi familia női ágon kihalt, vagy ahogy ők írják „*magvaszakadt lett*”. (Érdemes megjegyezni, hogy ebben az időben egy másik, Lendváról származó diák is járt a bécsi egyetemre. Ő 1513-ban iratkozott be, szerencsére neki a családnévet is följegyezték: Joannes Paham de Limbach. Ezért a kettejük összetévesztése nem kerülhet szóba.)

Mielőtt a végrendelet legérdekesebb részeit ismertetnénk, szólnunk kell Viganthi János elhalálzásának a feltételezett helyéről és okáról is. Ugyanis a nevezett diák nem Bécs-

5 Tüskés A. i. m. 319.

6 Kiss L. II. i. m. 763. A falu ma Veszprém megyében, Tapolcától északkeletre található. Mai elnevezése Vigántpetend, amely 1938-ban a két falu egyesítésekor keletkezett. A település első említése 1238-ban Wygant, amely a német Wigand személynévből eredeztethető. Kázmér Miklós: Régi magyar családnévek szótára. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 1993. 1144. A kötetben az első adat a fent említett családnévre: 1503 Blasius Wýgantý.

7 Van viszont az András keresztnévnek sok becézett alakja, amely apanévként öröklődött. Ilyenek például: Anda, Andi, Andó, Andók, Andrus, Andró stb. családnévünk. Kázmér M. i. m. 38–39.

ben hunyt el. A rövid végrendeletben háromszor is szerepel a településnek a neve, kétszer Belss, egyszer pedig Beels alakban. A továbbiakhoz egyiket idézem a latin szövegből „...jn ciuitate Belss...”,⁸ azaz Belss nevű városban (településen). Maga Schraf Károly se tudta akkor a település nevét pontosan meghatározni és lokalizálni. Az biztos, hogy e helyen kellett lennie egy ferences kolostornak, még ha bármilyen kicsike és jelentéktelen volt is. Ugyanis itt ápolták a beteg diákot, mindezért, illetve a temetésére hálából előszóban és írásban is ráhagyott a rendfőnökre (gvárdián), pontosabban magára a Szent Ferenc-rendre pénzt és könyveket. Magában a kolostorban több szerzetes élhetett, ha külön rendfőnökük volt, akit általában három évre választottak. Az ő kötelessége volt a rendszabályokat ellenőrizni, és azok áthágásait megbüntetni. Az előbb leírt település nevéhez csupán egyetlen hasonlót találunk az akkori Magyarország területén, ez pedig Belesz.⁹ Arról azonban sehol sem olvashatunk, nem maradt írásbeli nyoma, hogy a faluban működött-e a XVI. század elején ferences kolostor. Tehát elhalálozásának a helyét másutt kell keresnünk – még ha messze is van az Bécsből –, de olyan helyen, amelynek neve valamiképp hasonló az akkor leírt névalakhoz, és a faluban volt a ferenceseknek kolostora. Schrauf két lehetőséget is felemlít, az egyik Somogy megye, a másik pedig a távoli Szerémség. Vizsgáljuk meg ebből a szempontból először Somogy megyét, amely viszonylag közelebb van a diák szülőhelyéhez. A valamikori Somogy vármegye területén a ferenceseknek három központja volt: Andocson csak 1725-ben épült meg a kolostoruk, Segesden pedig az első adatunk 1524-ből való – ez a konvent 1566-ban már el is pusztult. Az évszámok alapján csupán Hedrehely jöhetne szóba, ahol már 1504-ben létezett kolostor, azonban a két helység neve egyáltalán nem hasonlít egymásra.¹⁰ Hasonló hangzású települést a mai Bosznia-Hercegovinában, Szarajevótól északra, mintegy 50 kilométerre találunk. A kisváros ma Olovo, régi neve pedig Blaes volt. (A rómaiak idejében az ólombányájáról kapta a Plumbum elnevezést.¹¹) Az egyezések alapján csakis ez az egyetlen település jöhet számításba jelen esetben. Hogy hogyan kerülhetett a Bécsben tanuló magyar diák ilyen távoli kolostorba, arra utalást nem találunk, s az ott-tartózkodásának okát megfejtetni sem tudjuk.

Schrauf szerint a lendvai tanuló valamilyen járványban (epidemia) szenvedett, s már betegesen érkezett e helyre. Állítását sem igazolni, sem cáfolni nem tudjuk, mivel a végrendeletben konkrétan nincs említés semmilyen járványról. Arról azonban igen, hogy Bécsben maradt szolgálja is beteg volt. Őrá hagyott valamennyit a ruháiból, a pirosan berakott (hímzett?) posztó subáját, valamint két süveget és egy nemez kalapot. Ahogy rövid kis mondattal utal rá: feltéve, ha az még él (si vivit). Feltételezzük, hogy ez a járvány a pestis lehetett, ugyanis az egyetem jogi karának anyakönyvében 1521 októberében ez a megjegyzés szerepel.

8 A szerző megjegyzése: e háromszavas latin idézet is bizonyítja a cikkben leírt latin pontatlanságokat és helyesírást.

9 Belesz (Beless) ma Szlovákia területén található, szlovák neve: Blesovce. Nagytapolcsánytól nyugat-délnyugatra található. Első említése 1262-ben Belez. *Kiss L. I. i. m.* 189. és *Leles György: Magyar helységnévazonosító szótár.* Argumentum, Budapest, 2011. 75.

10 *Szabó Ferenc Piusz: Ferencesrendiek a magyar történelemben.* Adalékok a magyar ferencesrendiek történetéhez. Budapest, 1921. 202, 331, 263. Állítólag Segesden már a XIII. század végén volt kolostoruk, de ennek írásos bizonyítéka nincs.

11 *Szabó* szerint a bosnyák rendtartományban öt provincia volt. Blaes a Bosniae – Croatiae corbavai (Krbava) őrséghez tartozott. A kolostort a XIV. század második felében (1373 előtt) alapították, és templomot építettek Szűz Mária tiszteletére (Mi Asszonyunk). 1687-ben a török elől az olovoi atyáknak egy része Bajára, másik része Eszékre, a harmadik pedig a Szerém megyei Illokra (Újlak) menekült. A templom ma is az ott élő római katolikus vallású emberek hitéleti központja, s egyben búcsújáráshelye. *Szabó F. i. m.* 94, 214, 310.

Mint korábban utaltam már rá, rövid ideig tartózkodhatott a szerzetnél, s már nagy betegesen diktálta le eléggé pontatlanul, sok hibával a testamentumát, amely szerkesztésében egyáltalán nem követte az akkori végrendeletek stílusát és megformázását. Valószínűleg hamarosan meg is halt, s itt temethették el a kolostorban. Feltétlenül ki kell emelnünk, hogy a szövegben megemlékezik tanáraitól, barátaitól, házigazdájáról, a szolgájáról, azonban nem esik szó a szüleitől, testvéréről, egy rokonáról sem, magát a szülőhelyét sem említi meg.

A *Történelmi Tárb*an olvasható közlés három részből áll: dőlt betűs nyomtatással egy bevezetőből, magából a végrendeletből, és egy utószóként csatolt hitelesítésből.

Az első három sor, amely bevezeti a végakaratot, utólagos kiegészítés. Három lényeges információt tartalmaz. Az egyik a hagyatékozó neve (Joannis Viganthi de Lindua), a másik a testamentum írásának kelte, itt évszám nélkül (február 18-a), a harmadik pedig az, hogy a végrendelet végrehajtóját a diák értékeinek huszadrésze illeti meg mindezek teljesítéséért (ez a kitétel magában a végszövegben is megismétlődik). A szintén utólagosan hozzáírt záradék újfent más betűtípussal szedve a bécsi nótárius, Joannes Schnell feljegyzése. Ebben közli, hogy az egyetem akkori rektora (Joannes Trapp) jóváhagyta a végakaratot, s az egyetemi ülés március 22-én elfogadta. Mindezt az ügyvéd saját kezűleg aláírta. Az időpontok bizonyítják, hogy Vihanthi János élete utolsó napjaiban, óráiban végrendelkezhetett, mivel körülbelül csak egy hónap telt el annak megírása, másolása, Bécsbe vitele és az ottani jogi formások elintézése között.

Tekintsük át ezek után magát a végrendeletet, amely szokatlanul rövid, szinte csak felsorolásszerű, s egy mondat kivételével mellőz minden, a XVI. században megszokott cirkalmas formulát, a vallásra, az istenhitre vonatkozó hosszú felvezetést. Ez a mondat csupán egy latin nyelvű keresztvetés: Az Atya, Fiú és Szentlélek nevében – még a lezáró Ámen is hiányzik a mondat végéről. A következő gondolat máris a végrendelkező pontos neve, aki majd az alább leírtakat hagyja utódaira örökségül. Mivel maga a szöveg nem tematikusan, tárgykörönként szerkesztődött, ezért annak követésétől el kell tekintenünk. Hátrahagyott értékeit röviden csoportosítva kell összefoglalni, s mindeközben utalásokat tenni az örökséget kapó személyekre.

Elsőként meg kell jegyeznünk, hogy semmiféle ingatlanról (ház, föld, erdő stb.) nem rendelkezik. Ha élt a családja, s volt valamennyi birtoka, annak az órá eső részére nem tesz utalást. Fiatal egyénként mindezekre nem is tarthatott számot, főként hogy azt tovább örökítse a még életben lévők rovására. Csupán a kis „vagyon”, tulajdon használt dolgai, kevéske pénze fölött rendelkezik. Csak arról, amihez joga van, de mindazt tényszerűen felsorolja. Mint említettem, ruháinak nagy részét a szolgájára hagyja, ha az még „életben van”. Tehát valószínűleg már őt is elkaphatta a járvány Bécsben. Hogy volt szolgája, aki elvégezte helyette a mindennapi teendőket (főzés, mosás, takarítás stb.), mind azt bizonyítja, hogy valóban nemesi származású lehetett Viganthi János, aki az egyetemi tandíjon kívül meg tudott fizetni egy állandó famulust is. Bár összefoglalóan beszél a ruháiról, mégis kiemel néhány, már fent említett darabot közülük. Ezek közt szerepel még egy fekete tunika is. Hogy a diák melyik karnak volt a hallgatója, sajnos az nem derül ki az írásból. Az az esemény, hogy halála idején épp egy ferences kolostorban élt, nem jelenti feltétlenül azt, hogy teológus volt, lehetett akár bölcsészhallgató is. Erre az ellentmondásra az alábbiakban még vissza kell térnünk. Magán a tunika szón a XVI. században már nem a klasszikus római viseletet kell értenünk. Ez valami reverendaszerű, hosszú, felső öltözet lehetett (köpenyhez, kabáthoz hasonló), amely esetében e cikk szerzője valamiféle egyenruhára gondolt eredetileg. Ugyanis a korbéli híres európai egyetemeken a diákok kötelezően viseltek egyenru-

hát. Udvarhelyi Nándor írásából idézek, amely ugyan nem a bécsi, hanem a most 650 éves krakkói egyetemmel foglalkozik: „Szigorú statútum szabályozta a bentlakók viselkedését, öltözködését. Ilyen előírás volt, hogy nyilvános helyen tógában kellett megjelenniük. Ennek megszegőire pénzbüntetést róttak ki.”¹² (A szerző véleménye szerint a fent említett tunika feltehetően a krakkói tógához hasonló viselet lehetett.) A leírtaknak ellentmond Thomas Maisel¹³ írásban küldött véleménye, amelyet fordításban közlök. E szerint: „A bécsi egyetem hallgatóinak nem volt egyenruhája. A 15. század folyamán a jogi, orvosi és teológiai fakultás diákjaitól nem, csak a bölcsészeti kar hallgatóitól várták el, hogy a klerikusok öltözetét viseljék, amely hasonlított a kolduló rendekééhez.”¹⁴ A 16. század elejével ezek az öltözködési szabályok egyre több gondot okoztak, mert a diákok visszautasították. Végül ezeket a szabályokat elvetették. A diákoktól azt várták el, hogy rendszeren öltözködjének, és ne viseljenek fegyvert.” Ugyanezt a gondolatsort erősíti meg egy, az egyes európai egyetemek hallgatóinak egyenruhájával foglalkozó, angol nyelven megjelent kötet Bécsről szóló fejezete.¹⁵

Mint már korábban említettem, nem tudjuk pontosan, hogy a bécsi diák melyik kar hallgatója volt. Azonban, mivel a fekete tunikáját külön kiemeli a végrendeletében, arra gyanakodhatunk, hogy bölcsész volt, bár minden más körülmény inkább a teológiai fakultás mellett szól.

Visszatérve a ruháira: volt házigazdájának a tartozása (itt a lakhatásra kell gondolnunk) fejében egy finom anyagból készült inget hagy. Ha jól értelmezzük a végrendelet egyik szavát (schubam meam), akkor egy másik subát örökít egy Scripta nevű „jeles, kiváló”, remegő kezű bécsi polgárnak.

Hagyatékának a másik nagyobb csoportját a könyvei adják. Nem szabad elfelednünk, hogy egy-egy nyomtatott könyv 1521-ben mekkora értéket képviselt. Tíz könyvről tesz említést. Ezek közül ötöt konkrétan felsorol.¹⁶ Valószínűleg a legértékesebb Ptolemaiosz *Cosmographia*-ja volt.¹⁷ Ez tartalmazta az akkor ismert világ földrajzát, a világmindenség történetét és természettudományos leírását. Amint a diák írja, a könyv be van kötve, díszített, és nagyon tiszta, csinos darab. Ezenkívül Brulifer-, Lactantius- és egy Szent Bonaventura-könyvet említ. Ezeket egészíti ki a *Mappa mundi* (az emberiség/világmindenség atlasza). Ugyanezeket olvashatjuk a Csapodi-pár által összeállított *Kódexek és nyomtatott könyvek Magyarországon 1526 előtt* című összefoglalásában is. Ezek valószínűleg azért szerepelnek valamilyen megnevezéssel, mivel személy szerint leírja, hogy melyiket ki örökli. Így az egyetem rektora, a soproni származású Ambrosius Salczer természetesen a Ptolemaiosz-kötetet kapja, akit rendkívüli, tekintélyes és kiváló egyetemi oktatóként ír le, valószínűleg ő taníthatta neki a teológiát. Könyveket hagy a Ferenc-rendi kolostorra, pontosabban annak gvárdiánjára, Georgius de Blessre,¹⁸ hogy egy helyen gyűjtsék össze azokat (a könyvtár szót nem említi). Meglepő, hogy még a szolgálja is kap könyvet. Felmerül az

12 Udvarhelyi Nándor: A 650 éves krakkói egyetem magyar kapcsolatai. Honismeret 2014. 4. sz. 4.

13 Thomas Maisel Magister, Leter des Archivs der Universität Wien.

14 Megjegyzés: a domonkosok öltözéke fekete köpeny, alatta fehér öltözék, a ferenceseké pedig barna volt.

15 Hargreaves-Mawdsley, W. N.: A history of academical dress in Europe until the end of the eighteenth century. Oxford, At the Glarendon Press, 1963. 152–154.

16 Csapodi Csaba-Csapodiné Gárdonyi Klára: Kódexek és nyomtatott könyvek Magyarországon 1526 előtt. III. Bibliotheca Hungarica. MTA Könyvtára, Budapest, 1984. 264. A 2454–2458. sorszám alatt olvashatók a könyvek.

17 Klaudiosz Ptolemaiosz görögül író, Egyiptomban élő tudós (csillagász, matematikus, geográfus, asztrológus és költő) volt. Ő alkotta meg a XVII. századig meghatározó, úgynevezett ptolemaioszi világgépet.

18 A rendfőnök pontos nevét nem ismerjük. Ugyanis a latin *de* prepozícióval ellátott településnév jelenthetett *-i* képzős magyar családnevet is, azonban utalhatott a rendház helyére is, ezáltal a Blessben élő, odavaló egyénre is, vagy az általa vezetett kolostorra. A több funkciós előljáró nem ad a névkérdésre feleletet.

olvasóban a kérdés, hogy egyáltalán tudott-e olvasni, vagy csak értékesítette azt. Mint látjuk, a könyvek egy része még Bécsben, más része itt vele, Blesben volt. Rajtuk kívül még öt könyvről tesz említést, amelyek Váradon vannak (talán kölcsönben valamelyik ismerősénél?). Végül felemlít más, egyéb könyveket is minden konkrét utalás nélkül. Összefoglalva elmondhatjuk, hogy az akkor Bécsben tanuló magyar diáknak egész kis könyvtára volt a maga korában. Valószínűleg a pénzét főként ezekre költhette, s komolyan vette egyetemi tanulmányait.

Harmadszorra a diák hátrahagyott pénzéről kell szólnunk. Azt nem tudjuk, hogy mennyi pénz volt vele a kolostorban, amellyel vándorlása (?) során ide érkezett. Azt viszont igen, hogy három arany forintot¹⁹ hagyott a hozzá jó frátereknek a temetésére, amely a maga korában értékes pénznem volt. Sebastiano Henckel váradi kanonok úrnál, aki állítólag valamikor a jogi karra járt, volt lekötve 6 ½ florenus aranya (talán nála lehetett a már említett öt könyv is), valamint barátjánál, Petro Barbitonsorinál 2 darab aranya volt. Ez utóbbi utalásánál említ egy apró, de érdekes eseményt a magánéletéről. Csupán egy embernek volt adója (Johannes Renner), s kéri, hogy az ezüstjeiből azt fizessék ki az öltözetért, amit készített, és a fáradságáért, azaz a munkájáért.

A felsorolt ruhákon és könyveken, az összegzett pénzvagyonon kívül egyetlen személyes tárgya volt, amelyet külön kiemel, ez pedig egy kard. Tizenegy (!) aranyért vásárolta, hogy mikor és miért, sajnos nem indokolja meg a rövidke mondatban. Így tehát nem tudjuk meg, hogy mi miatt kellett egy bécsi diáknak a kard. Talán épp csak szimbólumként a nemesi származása miatt? Hisz a leírt szabályok szerint nem viselhetette azt Bécsben.

A mai magyar névtani szabályok szerint leírva a nevét, tehát *lendvai Viganthi János diák* (esetleg bölcész, de feltehetően inkább teológus hallgató)²⁰ végrendeletének 1884-es ismeretéből emelek ki Schrauf Károlytól egy részt. Idézem bevezetőjének egyik gondolatát: „... azt hiszem, hogy [...] mint a magyar származású egyetemi tanulóknak tudtommal legrégebb végrendelete érdemli meg, hogy közzététessék...”

A néhai diák valóban megérdemli, hogy rövid, zaklatott, halálos ágyán íratott végakaratára alapján felidézzük életét, jellemét, emberi kapcsolatait, oktatói iránt érzett ragaszkodását. S mindazokat a pozitívumokat, amelyek alapján öregbítette minden Bécsben tanuló magyar egyetemi hallgató utókorai megbecsülését.

Végrendelete ritka és értékes művelődéstörténeti hagyaték a XXI. század olvasóinak.

Fülöp László

19 Abban az időben az aranyforint (florenus) a legértékesebb pénznem volt. Már Károly Róbert a XIV. század elejétől a firenzei aranyforint képét vette át a magyar aranyakra. Később pedig a magyar aranyak Szent László és a Madonna képeit utánozták, vették át más, európai aranypénzt verő hatóságok is. A leírta alapján számított nagyon értékes pénznemnek Európa-szerte a magyar forint. A történelem segédtudományai. Szerk.: Bertényi Iván. Pannonica–Osiris, Budapest, 1998. 234.

20 Csapodi könyve szerint „ferencrendi fráter” volt 1521-ben.